

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th March, 2025

PROFESSIONAL TA'LIM O'QITUVCHILARINING KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK SHART- SHAROITLARI

Mirbabayeva Feruza Rustamovna,
Jurayeva Dastagul Ergashevna,
Yaqubova Rushana Mamasobirovna.
Samarqand Abu Ali ibn Sino nomidagi
jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchilari

Annotatsiya:

Ushbu maqolada professional ta'lim o'qituvchilarining kompetentligini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari haqida fikr mulohazalar keltirilgan. Undan tashqari tezisimizda pedagog kadrlarni baholashning zamonaviy yondashuvlari va xorijiy tajribalar va zamonaviy ta'lim muassasalarida pedagog kadrlarni baholashning zamonaviy yondashuvlari bo'yicha qanday usulardan foydalanish kerakligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: ilm fan, pedagog kadrlar, kasbiy kompetentlik, baholash tashhislash, zamonaviy yondashuvlar, xorijiy tajribalar, ta'lim muassasalari, jarayonlar, kasbiy portfel, rivojlanish, yangi texnologiyalar, interaktiv darsliklar, onlayn ta'lim, xorijiy ta'lim institutlari, amaliy tajriba, pedagogik usullar.

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR DEVELOPING THE COMPETENCE OF VOCATIONAL EDUCATION TEACHERS

Abstract:

This article presents the pedagogical conditions for the development of the competence of teachers of professional education. In addition, our thesis shows what methods should be used in modern approaches to the assessment of pedagogical personnel and foreign experience and modern approaches to the assessment of pedagogical personnel in modern educational institutions.

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th March, 2025

Keywords: science, pedagogical personnel, professional competence, assessment and diagnosis, modern approaches, foreign experience, educational institutions, processes, professional portfolio, development, new technologies, interactive textbooks, online education, foreign educational institutions, practical experience, pedagogical methods.

Har qanday pedagog, eng avvalo, u shaxsdir. Shunday ekan, pedagog intellekti birinchi navbatda shaxsning aql-zakovati, bilimi va tafakkuri, hayotiy tajribalarni egallaganlikdarajasini ifodalaydi. Pedagogik intellekt esa, bevosita yoki bilvosita kasbiyfaoliyat bilan bog'liq. Biroq u pedagogik faoliyat bilan professional darajada shug'ullanmaydigan kishilarda ham mavjud.

Hozirgi davrda jamiyatda pedagogik bilimlarni, pedagogik savodxonlikni rivojlantirish ta'lim-tarbiya samaradorligini oshirishning muhim vazifasi sanaladi. Pedagogikintellekt ancha keng qamrovli tushuncha bo'lib, u kasbiy kompetensiya, pedagogic mahorat, pedagogik madaniyat, pedagog imiji kabi tushunchalarni ham o'zida ifoda etadi.

Shaxs intellekti milliy, diniy va umumbashariy qadriyatlar bilan chambarchasbog'liq holda shakllanadi. Har bir ijtimoiy hodisa bevosita yoki bilvosita ta'lim-tarbiyaga ta'sir ko'rsatadi. Shunday ekan, pedagog intellekti qadriyatlarsiz rivojlanishi mumkin emas.

Har bir xalq milliy o'ziga xoslikda, o'zining intellektual darajasi doirasida fikrlaydi,shu asosda borliqni anglaydi, idrok etadi. Bu holat etnik mentalitetning pedagog intellektigata'siri bilan bog'liq.

Mamlakatimizda ta'lim-tarbiya milliy qadriyatlarimiz va sharqona pedagogik tajribalarasosiga qurilgan ekan, bizda pedagogik intellekt milliy mazmun kasb etishini e'tiborgaolish lozim. Agar xalqning ijtimoiy tarixiy tajribasi uning madaniyati bilan uyg'untarзда o'quvchilarga taqdim etilmasa, jamiyatda ma'naviy xavf paydo bo'ladi.

Hozirgi paytda ta'lim taraqqiyoti ayrim yo'nalishlarda fan va ishlab chiqarishning rivojlanishidan orqada qolayotganligi yoki ta'lim fanning konseptual vazifalarini o'zidato'la ifoda etolmayotganligi muammosi mavjud. Bu muammo ta'lim muassasalari moddiy-texnik va o'quv-metodik bazasidan samarali foydalanilmaslik holatlarida, pedagog kadrlar ta'limga oid huquqiy-meyoriy hujjatlar talablariga rioya

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th March, 2025

qilib faoliyat ko'rsatishda tushunmovchiliklarga duch kelayotganida, darsliklardagi kamchiliklarda, pedagog xodimlar axborotlarni boshqarishi va media savodxonligida, ta'lim jarayonini rivojlantirish, uni fan bilan integratsiyalashuvini ta'minlash, ta'lim muassasalarida ilmiy-ijodiy muhitni shakllantirish va ilmiy-metodik faoliyatni samarali yo'lga qo'yish, ayrim innovatsiyalar va texnologiyalarni ta'lim jarayoniga tatbiq qilishda ko'zga tashlanadi. Mazkur muammolarning hal etilishi bir tomondan o'qituvchi subyektini rivojlantirishga bog'liq bo'lsa, ikkinchi tomondan pedagog kadrlarning intellektual salohiyatiga bog'liq. Demak, pedagogning intellektual salohiyati nafaqat ta'lim sohasidagi, balki butun jamiyatdagi islohotlar va modirenizatsiya jarayonlariga, global o'zgarishlarga javob bera olishi zarur. O'zbekiston Respublikasining ta'lim to'g'risidagi davlat siyosatida pedagog kadrlarning intellektual va kasbiy salohiyatiga, shu bilan birga yoshlarning bilim salohiyatiga, ulardagi iqtidor va iste'dodni aniqlash, ro'yobga chiqarish va rag'batlantirishga ham alohida e'tibot berib kelinmoqda. Buning huququy, dasturiy asosi, avvalo, O'zbekiston Respublikasining "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni va asosida ishlab chiqilgan. Xususan, "Ta'lim to'g'risida"gi Qonunda ta'lim sohasidagi davlat siyosatining asosiy prinsiplaridan biri sifatida bilimli bo'lish va iste'dodni rag'batlantirish ta'kidlangan. Texnologik ta'limning Milliy dasturida esa, iqtidorli bolalar va iste'dodli yoshlarni aniqlash va o'qitish uslubiyati, psixologik-pedagogik va tashkiliy sharoitlarni yaratish vazifasi qo'yilgan. Yurtimizda yashayotgan har bir bolaning o'ziga xos qobiliyati va iste'dodini o'zvaqtida payqash, tarbiyalash va ro'yobga chiqarish – bu o'ta muhim vazifani nafaqat ota-onalarning ezgu-maqsadi, balki jamiyatning burchi sifatida o'rta qo'yish kerak.

Mutafakkirlar har qanday ta'lim-tarbiyada eng asosiy narsa muallim, uning tafakkurdunyosidir, deb bejizga aytishmagan. XXI asr intellektual tafakkur va salohiyat asridir.

Kuch – bilim va tafakkurda. Bunday sharoitda o'z ishidan qoniqmasdan, doimoyangilikka intilib, bilim va malakasini oshirish ustida ishlaydigan, hayot bilan hamqadam bo'lib yashaydigan o'qituvchi va muallimlargina har tomonlama yetuk insonlarni kamol toptirishga qodir bo'ladi. Demakki, o'qituvchi va murabbiylarimizning aqlli, idrokli, zehnlil bo'lishi, ilm o'rganishga, o'z bilimini chuqurlashtirishga bo'lgan intilishi farzandlarimizning taqdiriga daxldordir. Ilmli,

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th March, 2025

intellektual salohiyatli o'qituvchigina ana shunday har tomonlama kamoltopgan aqlzakovatli avlodni tarbiyalay oladi. Yangi davr bolasidan ham aynan shu xislatlarning bo'lishi taqozo etiladi.

Yurtimiz kelajagi bo'lgan yoshlarni har tomonlama kamolga yetgan barkamol inson qilib tarbiyalashda o'qituvchi, tarbiyachi hamda ta'lim sohasidagi mas'ul xodimlarning xizmati kattadir. Yuksak saviyali, yuqori darajada kasbiy mahorat va kompetentlikka ega o'qituvchilargina xalq orzusidagi barkamol shaxsni tarbiyalaydi. O'qituvchi kasbi dunyodagi eng qadimgi kasblardan biridir. Uning ijtimoiy ahamiyati hech qaysi davrda kamaymagan va so'nmagan. Chunki, ilm insonni yuksaklik sari olib boradi. Bunda o'qituvchining bilimi, mahorati beqiyosdir. O'qituvchining bilim darajasi, sharqona fikr yurita bilishi, ish bilan harakatining birligi yoshlarda o'z-o'zini idora va nazorat qilish ko'nikmalarini shakllantirish, ularda ijodiy fazilatlarni rivojlantirishda muhim o'rin tutadi. Ta'lim oluvchilarni umuminsoniy qadriyatlar, xalqimizning boy madaniyati bilan tanishtirish, ularda bilimlarni egallash ko'nikma va malakalarini oshirishga bo'lgan talablarni shakllantirish, estetik tushunchalarni kamol toptirish, ta'lim oluvchilarning ijodkorligi, iqtidorini yuzaga chiqarish, ularni qo'llab-quvvatlash uchun shart-sharoit yaratish o'qituvchi faoliyatida chuqur o'rin egallashi lozim. Shu bois xalqimizning «Dunyoda ilmdan boshqa najot yo'q va bo'lmagay», - degan naqlini ta'lim oluvchi qalbiga singdirish mas'uliyati o'qituvchiga topshirilgan. Shu sababli, bugungi tez o'zgaruvchan sharoit oliy ta'lim muassasalari bitiruvchisida kompetentlik, tashabbuskorlik, egiluvchanlik, dinamiklik va konstruktivlik, yangilikka intiluvchanlik kabi sifatlarni shakllantirishni taqozo etadi. Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida tayyorlanayotgan o'qituvchilar, shu jumladan matematika o'qituvchisi butun hayoti davomida mustaqil ta'lim olishga intiluvchan, yangi texnologiyalarni egallagan va ulardan foydalanishni tushunishi, mustaqil qaror qabul qila oladigan ijtimoiy va bo'lajak kasbiy muhitga moslashuvchi, stressli (hayajonli) holatlarga tayyor va ulardan tez chiqa oladigan bo'lishi lozim.

Xulosa qilib aytganda o'qituvchining nazariy tayyorgarligining mazmuni ko'p hollarda psixologikpedagogik va maxsus bilimlar majmuasi sifatida tushuniladi. Ammo, maqsad - faqat bilimlarni shakllantirishdan iborat emas. Jamiyat rivojining zamonaviy bosqichi ishlab chiqarishning jadal rivojlanishi bilan tavsiflanadi. Bosh

International Conference on Modern Science and Scientific Studies

Hosted online from Madrid, Spain

Website: econfseries.com

20th March, 2025

yoʻnalish sifatida axborotli intellektual rivojlanish yoʻlini tanlagan davlatlar katta muvaffaqiyatlarga erishmoqda. Bu esa, oʻz navbatida pedagogika oliy taʼlim muassasalarida boʻlajak pedagoglarni tayyorlash tizimiga yangicha qarashni taqozo etadi. Bugun umumiy oʻrta taʼlim maktablari, akademik litsey va kasb-hunar kollejlari, shuningdek, maktabgacha taʼlim muassasalari oliy taʼlim muassasalaridan, shu jumladan pedagogika oliy taʼlim muassasalaridan sifatli tayyorlangan, ish jarayoniga tezkorlik bilan kirishib keta oladigan mutaxassisni kutmoqda. Uzoq vaqtlar davomida pedagogik tizimlar talabalarning insoniyat tomonidan toʻplangan tayyor bilimlarni oʻzlashtirishiga yoʻnaltirilgan.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Imomova S. M. Talabalarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishga yangicha yondashuvlar //Educational Research in Universal Sciences. – 2023. – T. 2. – №. 14 SPECIAL. – C. 1075-1081.
2. Sharofutdinov I. Taʼlimni axborotlashtirish sharoitida boʻlajak pedagoglarning akmeologik kompetentligini rivojlantirish mexanizmlarini takomillashtirishning pedagogik tizimi //Инновационные исследования в современном мире: теория и практика. – 2023. – Т. 2. – №. 14. – С. 13-19.
3. Setmamutjonovich S. S. Boʻlajak oʻqituvchilarning akmeologik kompetentligining uning kelajakdagi faoliyatiga taʼsiri //International Conference on Social and Humanitarian Research. – 2024. – №. 2. – С. 9-12.
4. Maxmudova D. X. Kognitiv kompetentlikni rivojlantirishning akmeologik texnologiyasini joriy etish shart-sharoitlari //Golden brain. – 2023. – Т. 1. – №. 34. – С. 19-24.
5. Muslimov N.A. va b. Kasb taʼlimi mazmunini modernizatsiyalash asosida oʻqituvchilar kasbiy kompetentligini shakllantirish texnologiyasi. Monografiya. T.: «Fan va texnologiyalar» 2013. – 26-28 b.